

ZPRÁVY O ČINNOSTI

Archeologický ústav Akademie věd ČR, Brno v roce 2002

Ve shodě s vlastním výzkumným záměrem i koncepcí vědy v Akademii věd ČR bylo v Archeologickém ústavu AV ČR, Brno pracováno v roce 2002 zejména na některých vybraných stěžejních archeologických tématech širšího dosahu.

V oblasti studia starší doby kamenné a paleoetnologie byl společně s Archeologickým ústavem SAV v Nitře a Jagellonskou univerzitou v Krakově zahájen mezinárodní výzkum slovenské jeskyně Dzeravá skála, významné lokality z počátku mladého paleolitu, hrazený z prostředků grantového projektu Leakeyovy nadace „Dzeravá skála: Early Upper paleolithic in the Middle Danube Region“. Spolu s katedrou antropologie Harvardské univerzity (prof. Ofer Bar-Yosef) byla do tisku v USA dále připravována monografie o výzkumu důležitého sídliště na Stránské skále u Brna, pro Oxford University Press pak rukopis publikace o mladopaleolitických skeletech z Dolních Věstonic a Pavlova „The paleobiology of the Pavlovian People“. Další práce se dotkly rovněž vyhodnocování výzkumů na klasických gravettienkých stanicích pod Pavlovskými vrchy (Dolní Věstonice a Pavlov) a na mezolitických lokalitách severočeských pískovcových převisů. Monograficky byla publikována aktualizovaná syntéza poznatků o osídlení Moravy a českého Slezska ve starší a střední době kamenné a bilanční souhrn k problematice jeskynního osídlení.

Projekt „Chipped Stone Industries“ (spolu s PAN Krakov) pokračoval zpracováním štípaných kamenných nástrojů starší doby bronzové na Moravě a poskytl závažná zjištění o dálkové distribuci surovin v tomto období.

Historickým vývojem Moravy na přelomu starší a střední doby bronzové se ve svém druhém roce řešení zabýval grantový projekt GA AV ČR, základem práce se stala analýza dlouholetého výzkumu mohylníku v Boroticích a sídliště středodunajské mohylové kultury v Přítlukách.

Otázkám vojenského a kulturního zásahu římské říše do středního Podunají se věnovaly další výkopy v areálu mušovské římské fortifikace, pokročilo vyhodnocování dosavadních nálezů jak z mušovského „Hradiska“, tak z jeho zázemí (projekt Grantové agentury AV ČR „Římská enkláva v oblasti Mušova, současné problémy a význam pro římské vojenské dějiny“; dále i společný projekt s Römisch-Germanische Kommission, Frankfurt a. Main „Corpus der Römischen Funde im Barbaricum“, finančně zajištěný DFG). Formulovány byly rovněž některé nové hypotézy k mocenskému vývoji v přhraniční zóně římských provincií v 1. a 2. století po Kristu. Záchraný výzkum na trase kanalizace v k. ú. Pasohlávky pak významnou mírou rozšířil dosavadní poznatky o nejbližším okolí mušovské římské pevnosti. Objevené pozůstatky poloza-hloubeného germánského obydlí z první poloviny 3. století po Kristu obsahovaly totiž vedle importů keramiky z římských provincií stavební materiál z rozebraných staveb na „Hradisku“, nedaleko se podařilo prozkoumat unikátní dílenský okrsek, ve kterém se z barevných kovů vyráběly součásti dobového oděvu (spony, pasová kování). V jiném úseku kanalizace se nacházely dvě železářské pece z 2. století po Kristu.

Aktuálních problémů závěrečného před-slovanského (germánského) osídlení v oblasti severně od Dunaje se týkaly příspěvky v Archeologickém ústavem vydaném sborníku „Probleme der frühen Merowingerzeit im Mitteldonauraum“. Studováno bylo téma vzniku raně středověkých „gentes“ a barbarských

království 5. století i otázky etnické a kulturní kontinuity, případně diskontinuity v oblasti středního Podunají, významné též pro datování prvotní slovanské osídlovací vlny. S touto problematikou souvisel i zapojení ústavu do společného projektu CNRS a AV ČR „La formation de la civilisation „Mérovingienne“ en Europe occidental et central“, které přineslo nové poznatky k vývoji po zániku západořímské říše, procesům akulturace uchovávajícím četné civilizační rysy antického světa a jejich transformaci v prostředí časně středověké společnosti.

Historický a kulturní vývoj slovanských populací v období 8. – počátku 10. věku i v následujících staletích byl předmětem jak terénní prospekce, tak teoretického studia. Pokračovala příprava publikace hned několika významných pohřebišť, do tisku byly odevzdány další příspěvky k poznání hmotné kultury sídelního centra v Mikulčicích. Započalo řešení grantového projektu GA ČR „Topografie raně středověkých Mikulčic“, jehož cílem je zpracování všech 70 zkoumaných ploch etapy výzkumu 1954-1992 na mikulčickém hradišti formou kritického průvodce. Výzkum na hradisku v Chotěbuzi – Podoboře přinesl pak nové poznatky o proměnách fortifikačního systému i doklady jižních vlivů v moravskoslezském prostoru v 10. a 11. století. Pozornost byla věnována také archeologickému poznání počátků středověkých měst v českých zemích a aktuálními metodickým problémům výzkumu středověkých fortifikací (např. Kouřil, P. – Wihoda, M.: Česká kastelologie na rozcestí? *Archaeologia historica* 27, 2002, 21-35).

Základní informace pro soustavné podchycení archeologických aktivit, komplexní poznání vývoje osídlení ve významném regionu jižní Moravy i pro památkovou ochranu archeologických nálezů jako součástí národního kulturního dědictví obsáhla ústavem publikovaná monografie o výzkumech a nálezech v oblasti vodního díla Nové Mlýny. Uceleně eviduje veškeré archeologické aktivity v exponované oblasti pod Pavlovskými vrchy (katalog lokalit) a na základě vyhodnocených dat podává komplexní obraz o vývoji tamního osídlení od nejstarších období až po středověk.

V rámci užší spolupráce našeho ústavu s Českým egyptologickým ústavem Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze byl v roce 2002 připraven projekt na geofyzikální prospekci v prostoru předpokládaného pyramidového města v místech memfidské nekropole u Abusíru. Přímou v terénu byla provedena rekognoskace a měření na vzorcích stavebních materiálů z různých objektů a zemin.

Vedle základního výzkumu vykonával Archeologický ústav i konzultační a poradenskou činnost. Na základě platného znění zák. č. 20/1987 Sb. O státní památkové péči zpracoval pro orgány státní správy a další veřejné i soukromé instituce a osoby celkem na 390 písemných odborných expertiz, které především stanovily podmínky ochrany archeologických lokalit a archeologických kulturních památek. Za nejvýznamnější je třeba považovat podání návrhu na prohlášení keltského sídliště v trati „Kratiny“ na katastrech Němčic na Hané a Víceměřic (okr. Prostějov) za kulturní památku pro Ministerstvo kultury ČR a dále posudky pro orgány státní správy ve věci záchraných archeologických výzkumů v Olomouci – Nefedíně, které následně přispěly k systémovému řešení archeologické památkové péče na střední Moravě.

Také v roce 2002 pokračovalo posilování odborné složky ústavu, přijati byli dva noví odborní pracovníci – absolventi. Pozornost byla nadále věnována jak zlepšování vybavenosti

jednotlivých výzkumných základen a jejich údržbě (Dolní Dunajovice, Dolní Věstonice, Mikulčice), tak i obnově některých provozních prostor vlastního ústavu – proběhla kupříkladu celková rekonstrukce depozitářů knihovny. Pro efektivnější činnost ústavu došlo ke sloučení ústavního archivu a knihovny do jednoho organizačního útvaru.

V edičních řadách ústavu byly v roce 2002 vydány celkem čtyři tituly:

Stuchlík, S. (ed.): Oblast vodního díla Nové Mlýny od pravěku do středověku. Spisy Archeologického ústavu AV ČR, Brno č. 20, Brno 2002, 505 str.

Svoboda, J. (ed.): Prehistorické jeskyně. Katalogy, dokumenty, studie. Dolnověstonické studie, sv. 7. Archeologický ústav AV ČR, Brno 2002, 407 str.

Svoboda, J. a kolektiv: Paleolit Moravy a Slezska. Druhé aktualizované vydání. Dolnověstonické studie, sv. 8. Archeologický ústav AV ČR, Brno 2002, 303 str., 56 tab.

Tejral, J. (Hrsg.): Probleme der frühen Merowingerzeit im Mittelelndonaureaum. Spisy Archeologického ústavu AV ČR, Brno č. 19, Brno 2002, 361 str.

V rámci aktuálně řešených vědeckých projektů realizoval Archeologický ústav AV ČR v Brně v roce 2002 jako pořadatel nebo ve spoluúčasti rovněž tyto mezinárodní akce:

- mezinárodní konference „Wasserwege: Lebensadern – Trennungslinien“, pořádaná v rámci programu „Grundprobleme der frühgeschichtlichen Entwicklung im mittleren Donaureaum“ spolu s Österreichische Akademie d. Wiss., Institut für Ur- und Frühgeschichte Universität Wien, Archäologisches Landesmuseum – Schloss Gottorf, Archäologisches Institut d. Universität zu Köln a Archeologickým ústavem SAV v Nitře, ve Schleswigu ve dnech 30. 11.-4. 12. 2002, s účastí 45 badatelů z Anglie, České republiky, Dánska, Maďarska, Německa, Norska, Polska, Rakouska a Švédska.
- 34. mezinárodní konference archeologie středověku „Interetnické vztahy ve středověku a jejich odraz v hmotné kultuře“, Opava, 23.-27. 9. 2002 (spolu se Slezským zemským muzeem v Opavě) – 96 účastníků, z toho 30 zahraničních z Polska, Rakouska a Slovenska.
- mezinárodní konference „The Gravettian along the Danube“, Mikulov 20.-21. 11. 2002 – 40 účastníků, z toho 30 zahraničních z Belgie, Bulharska, Francie, Maďarska, Německa, Polska, Rakouska, Ruska, Slovenska, Slovinska a USA.
- 5. pracovní konference „Přírodovědecké metody v archeologii“, Brno 22.-24. 5. 2002, pořádáno spolu s Archeologickým ústavem SAV v Nitře, Archeologickým ústavem AV ČR v Praze, Českou archeologickou společností, Českým egyptologickým ústavem FF Univerzity Karlovy v Praze, Moravským zemským muzeem v Brně a Muzejní a vlastivědnou společností v Brně – na 40 účastníků, z toho 8 zahraničních ze Slovenska.

Širší veřejnosti byly výsledky práce ústavu prezentovány v seriálu italské televize RAI o vývoji člověka, ústavní badatelé připravili a realizovali stálou archeologickou expozici „Doba

římská a stopy římské armády v oblasti Mušova“ v turistickém rekreačním centru Pasohlávky, podíleli se i na přípravě a realizaci stálé výstavy o archeologických výzkumech v Brně a okolí „Brána otevřená“ v Moravském zemském muzeu v Brně (Měniňská brána). Z dalších akcí tohoto druhu s účastí brněnského Archeologického ústavu je možné jmenovat výstavu „Staletími podél řeky Svratky“, realizovanou v Moravském zemském muzeu v Brně ve dnech 9. 4.-28. 9. 2002, nebo „Poklady středověké Opavy“ ve Slezském zemském muzeu v Opavě, 5. 9.-3. 11. 2002. Ústav nadále spolupracuje také na výstavbě archeoparku na lokalitě hradiště Chotěbuz – Podobora u Českého Těšína.

Jiří Doležel, AÚ AV ČR Brno

Desáté výročí činnosti oddělení archeologické prospekce a mezioborové spolupráce při AÚ AV ČR v Brně

Dne 1. března 2004 uplyne již 10 let, kdy bylo na popud tehdejšího ředitele Archeologického ústavu AV ČR v Brně doc. PhDr. Jaroslava Tejrala, DrSc., založeno oddělení Archeologické prospekce a mezioborové spolupráce, které se s řadou externích organizací i jednotlivců, jako jsou například Přírodovědecká fakulta MU v Brně, Český egyptologický ústav KU v Praze, Menhir Olomouc, Geodrill, s. r. o., Brno, Uniqua, s. r. o., Ostrava, regionální muzea, projekční instituce atp., podílí pomocí různých přírodovědeckých, resp. technických metod na prospekci a výzkumu v oblasti pravěké až raně novověké archeologie České republiky i zahraničí.

Archeogeofyzikální prospekce pro účely následného (předstihového) záchraného výzkumu se realizovala v návaznosti na uzavřené hospodářské smlouvy zejména v úzké spolupráci s Ředitelstvím silnic a dálnic ČR, závodem a správou Brno, Archeologickým centrem, přísp. organizací Olomouc, investorskými organizacemi atp. Ve srovnání s podklady vypracovanými ÚAS na jednotlivé akce se jednalo o terénní geofyzikální práce a pedologickou sondáž spojenou s určováním magnetických vlastností na odebraných vzorcích zemin při mapování rozsahu a intenzity osídlení, pohřebišť, opevnění apod. především na trasách dálničních tahů aj. liniových staveb, jako jsou rychlostní komunikace, obchvaty měst, průmyslové a bytové výstavy v příměstských aglomeracích apod. Výsledkem této činnosti bylo navržení pracovního postupu a orientace plošných objevů nebo i sondáží na 272 lokalitách a nalezištích ohrožených různými stavebními aktivitami. V rámci této činnosti byly na PC speciálními matematickými algoritmy zpracovány a předány odběratelům ve formě závěrečných zpráv výsledky terénních prací (geofyzikální měření, ověřovací pedologické vrty – subdodávka Geodrillu, s. r. o., Brno) a dílčího archeologického posouzení za spolupráce odpovědného pracovníka archeologického výzkumu z 86 akcí o celkovém rozsahu více než 1085 ha přehledně uvedených v tab. 1.

Mezi nejvýznamnější z tab. 1 patří výsledky prací na širší trase dálnice D 1, stavba 0133 a rychlostní komunikace R 35, stavby 3509, 3510 a 3511, kde byly na některých námi vytypovaných sektorech (Hašek, Kovárník 2001, Hašek, Peška, Vitula 2000) následným výzkumem odkryty nové, zejména pravěké archeologické lokality jako Topolany (Parma 2002), Hoštice (Matějčková, Parma 2002), Tištin (Šmíd 2002), Ivanovice na Hané (Parma 2002a, 2002b) (D 1) a Přáslavice- Kocourovce, Přáslavice, Dolní Újezd, Velký Tepenec, Loučka, Nemi-

předmět výzkumu	akce	rok měření	řešená problematika	použité metody	počet prozk. ploch	ha	Pozn.
dálnice	D1 -stavba 0133 Vyškov-Mořice	1998,1998a	S,P	M,E,K	9	42,60	*
	- stavba 0134.1 Mořice-Kojetín	1998,1998a	S,P	M,E,K	6	20,85	**
	- stavba 0134.2 Kojetín-Hulín	1999,1999a	S	M,E,K	8	31,90	**
	-stavba 0134.3 Kroměříž-západ, východ	2002	S,P	M,K	2	14,8	**
	- stavba 0135 Hulín-Říkovice	2000,2002	S	M,K	13	66,06	**
	-stavba 136 Říkovice-Přerov	2003	S,P	M,K	11	54,75	**
	- stavba 0137 Přerov-Lipník nad Bečvou	2003,2003a	S,P	M,K	16	64,64	**
	D3 -stavba 0306-1 Mezno-Chotoviny	2001,2002, 2002a	S	M,K,R	5	5,59	*
	D47 -stavba 4704 Lipník nad Bečvou-Bělotín	2001,2002, 2003	S,P	M,K	21	77,9	**
	- stavba 4707 Bílovec-Ostrava, Rudná	2001,2003	S	M,K	10	66,05	**
	- stavba 4709.1 Ostrava,Hrušov-Bohumín	2000	S	M,K	5	23,83	**
rychlostní komunikace	R 35 -stavba 3508 Křelov-Slavonín	1999,1999a	S	M,K	9	48,67	**
	-stavba 3509 Práslavice-Slavonín	1996,1997, 1999, 1999a,b, 2000,2000a, 2001	S,P	M,K,E	24	132,08	*
	- stavba 3510 Práslavice-Velký Újezd	1994,1995, 1995a,1996, 1996a	S,P	M,K,E	22	71,22	*
	- stavba 3511 Velký Újezd-Lipník nad Bečvou	1995,1996	S	M	21	43,05	*
	R55 - Skalka-Hulín	1999,2000, 2000a	S	M,K	8	31,60	*
silnice	I/57 Krnov	2003	S	M,K	1	1,10	**
	I/38Jihlava-obchvat	2001	VZ	M,E,R,K	3	3,15	*
	I/44 Postřelmov-obchvat	1999	S	M,K	5	9,60	*
	I/47,I/48 Bělotín-obchvat	2002	S	M,K	2	4,20	**
	I/50 Uherský Brod- obchvat	1999	S,O	M,K	4	3,29	*
	I/55 Staré Město-obchvat	1994,1994a	S,O	M,E	7	3,75	
	I/55-Horní Moštěnice-obchvat	2002	S	M,K	1	8,0	**
	II/413 Hnanice	1997	S	M	3	2,74	*

Tab. 1. Archeofyzikální prospekce na trasách linových staveb, průmyslové a bytové výstavby v příměstských aglomeracích za léta 1994 – 2003. * archeologicky ověřeno; ** pedologická sondážS sídliště; P pohřebiště; VZ výrobní zařízení; O opevnění; M magnetometrie; E metoda DEMP; K kapametrie.

	II.B-stavba II/448 Olomouc- rekonstrukce Lipník nad Bečvou- obchvat	2003 1995	S,O S	M,R,K M,E	4 1	1,31 10,00	** **
průmyslová výstavba (ČSPHM, výrobní aj. objekty)	Brno-Bohunice	2000	S	M,E,R	1	1,33	**
	Brno-Černovice	2001	S	M,K	1	198,00	**
	Dobšice,okr. Znojmo	1996	S	M,E	1	0,34	*
	Hevlín,okr.Znojmo	1995,1996 1996a,b	S	M,E,	3	1,00	*
	Hostěradice okr.Znojmo	1995	S	M,E	1	0,03	*
	Ivančice,okr. Brno-venkov	1999	S	M	1	0,96	*
	Oblekovice okr.Znojmo	1995	S	M	1	0,38	*
	Olomouc-Slavonín	1996,1996a 1998,1998a 2001,2001a	S,O	M,K	7	13,14	*
	Opava-Jaktař	1997	S	M	2	0,39	*
	Opava-Vávrovice	1996	S	M,K	1	9,40	*
	Prakšice,okr. Uherské Hradiště	1994	S	M,E	1	2,60	*
	Prosiměřice okr.Znojmo	1995	S	M	1	0,07	*
	Tabor	2000,2000a	S	M,K	2	1,27	*
	Velká Bystřice okr.Olomouc	1999,1999a	S	M,K	2	6,80	*
	Velký Újezd okr.Olomouc	2002	S	M,K	1	4,37	*
Višňové,okr. Olomouc	1995	S	E	1	0,04	*	
Znojmo-Louka	1995,1997	S	M,K	2	0,35	*	
bytová výstavba	Dolany, okr.Olomouc	1995	S	M	1	0,90	*
	Chomoutov okr.Olomouc	1997	S,P	M	19	0,40	*
	Olomouc- Hodolany	1998	S	M,K	2	0,41	*
	Olomouc-Neředín	1998,1998a	S	M,K	8	0,60	*

lany aj. (R 35) (Hašek, Peška, Vitula 2000), vymapování intenzivního osídlení u Hulína (Hašek, Kovárník 2001), Přerova (Hašek,Kovárník, Ondra – v tisku) apod.

Při vlastní výzkumné činnosti se práce uskutečněné převážně pro archeologické instituce zaměřily na postupné ověřování metodiky měření a nových výkonnějších aparatur (například atomového K – magnetometru GSPM-30 GEM Systems, Kanada, gradiometru Overhauser GSM-19 GEM Systems, Kanada, konduktoměru EM-31 a EM – 38 Geonics, Kanada, multifrekvenčního konduktoměru GEM – 2 Geophex, USA, georadaru RAMAC X 3 M Geoscience Mala, Švédsko apod.) k řešení různých úloh z problematiky pravěké až novověké archeologie, jako jsou otevřená a opevněná sídliště, resp. sídla, hradní a sakrální architektura, pohřebiště, výrobní objekty aj. Za spolupráce Geodrillu, s.r.o., Brno, zajišťujícím veškeré terénní aktivity pro uvedené cíle, bylo prozkoumáno na 87 lokalit o celkovém rozsahu ca 44,00 ha. Jejich celkový přehled je zpracován v tab. 2.

Mezi nejvýznamnější výsledky z této problematiky na území ČR patří například zjištění celkové velikosti ZSV Bystřec u Jedovnic (Belcredi, Hašek 1999), upřesnění půdorysů kruhových útvarů Trostkovice, Borkovany, Kobylí (Hašek, Kovárník 2000), lokalizace vodního mlýna v místech ZSV Mstěnice u Hrotovic (Hašek,Krajc, Nekuda 2001), věže hradu Kotnova a osídlení z 13. stol. v Táboře (Hašek, Krajc, Šindelář – v tisku, Hašek, Krajc 2003), románské krypty a kostela v dómu sv. Václava v Olomouci (Drobílková, Hašek, Hlobil, Zapletal, Zatloukal – v tisku), hrobek v kostele Zvěstování P. Marie ve Šternberku (Čermák, Hašek, Peška,Vrána 2001), podzemní chodby u kostela sv. Prokopa v Přepychách (Hašek, Unger 2003a), polykulturního sídliště Olomouc – Slavonín (Hašek, Kalábek, Peška – v tisku), zaniklého hradu ve Valticích (Hašek, Měřínský, Plaček 1996) a řada dalších.

Ze zahraničí lze uvést výsledky prací při mapování velikostí ZSV na lokalitě Hard v Rakousku (Hašek, Tomešek, Unger 1998), lokalizace raně středověkého hradu Treuchtlingen (Hašek, Krajc, Steeger 1999), upřesnění rozsahu kaple sv.

předmět výzkumu	akce	rok měření	úkol prací	období	použité metody	velikost prozk. plochy	Pozn.
otevřená sídliště	Prostějov	1994	S	Pr	M,E	0,170	
	Brno-Stránská skála	1997,1998	S	Pr	R,E	3,080	
	Hrotovice-ZSV	1997,1998	SS,SO	St	R,M,E	0,680	
	Mstěnice, okr. Třebíč	1994,1998	SS	St	M,E	2,091	
	Jedovnice-ZSV	2000,2001					
	Bystřec, okr. Blansko	2002					
		2001	SO,SS	St	M	2,030	
	Olomučany-ZSV Polom, okr. Blansko	1994	SO	Pr	M	0,160	
Polešovice, okr. Uherské Hradiště Vuollerim (Š)	2003	SO	Pr	M,E	0,235		
opevněná sídliště (+rondely)	Běhařovice, okr. Znojmo	1996	Př	Pr	M	0,300	*
	Borkovany, okr. Břeclav	1999	Př	Pr	M	0,60	
	Brno-Líšeň	1998	Hr,Př	Sl	M	0,50	
	Břeclav -Pohansko	1994,2000	SO	Sl	M	0,395	
	Čekyně, okr. Přerov	1999,2000	Př,Hr,SO	Pr	M,K	2,050	**
	Chotěbuz-Podobora, okr. Karviná	1994,1995	SO,Hr,Př	Sl	M,K	0,990	*
	1999						
	Ježkovice, okr. Vyškov	1999	So	Pr	M	0,595	
	Kobyli, okr. Břeclav	1999	Př	Pr	M	1,960	
	Kokory, okr. Přerov	1995	SO,Př	Pr	M	0,780	**
	Křižanovice, okr. Vyškov	1999	SO	Pr	M	0,435	
	Lažánky, okr. Brno-venkov	1998	Př,SO	St	M	0,110	
	Ledce, okr. Brno-venkov	1997	Př	Pr	M	0,090	
	Luleč, okr. Měnin, okr. Brno-venkov)	1999	SO,Př	Pr	M	0,365	
	1998						
	Mikulčice, okr. Hodonín	2000	Př	Sl	M,E	4,890	
	Olomouc-Neředín	2001	Př,SO	Pr	M,K	0,020	*
	Otaslavice-Kopaniny, okr. Prostějov	1997	SO	Pr	E,R	3,200	
	Troskotovice, okr. Znojmo	1995	Př, SO	Pr	M	1,650	*
	Velatice, okr. Brno-venkov	1997	SO	Pr	M	1,000	
opevněná sídla (hrady, hrádky, tvrže)	Adamov-Nový hrad, okr. Blansko	2002	Ka	St	R	0,014	
	Baranská Skála, okr. Frýdek-Místek	1994	Z,Př	St	M,E	0,100	
	Bílovec, okr. Nový Jičín	2003	Z	No	R	0,070	
	Bohdalice, okr. Vyškov	1994	SK,Z	St,No	E	0,580	

Tab. 2. Geofyzikální práce výzkumného charakteru za léta 1994-2003. Z zdvivo; H hrobky, hroby; CH chodby; SO sídlištní objekty (zahloubené); SS stavení, chaty; Př příkop; Hr hradba, val; S sklep, Vo výrobní objekt (zahloubený); Ka kašna, studna; M magnetometre; E metoda DEMP; R georadar; K kapametrie; KV kulturní vrstva.

	Daskabát, okr. Olomouc	1994,1994a	Z,Př	St	M,E	0,830	
	Hradec nad Moravicí,okr.Opava	2000	SO,SS	St	M,K	0,030	*
	Kámen,okr. Pelhřimov	2002	Hr,S,Př, CH	St,No	E,M,R	0,230	**
	Lelekovice,okr. Brno-venkov	1996	Př,Hr	St	E,R	0,080	*
	Potštejn,okr. Ústí nad Orlicí	1999	Sk,CH	St	R	0,060	
	Soběslav, okr. Tábor	1997	Př,Z,Hr	St	E,M,R	0,160	*
	Sovinec, okr. Bruntál	1996	Z, SK	St	R,E	0,110	
	Šostýn,okr. Nový Jičín	2003	Z,SK	St	R,E	0,060	
	Stavenice.okr. Šumperk	1998	SO,Př	Sl	M	1,000	
	Tábor-Kotnov, okr.Tábor	2002,2003	Z,Ka	St	E,R	0,181	*
	Tepenec, okr. Olomouc	1997	SO,Př	St	M,E,R	0,460	*
	Treuchtlingen(SRN)	1997	Z,SO	St	E,M,R	0,090	*
	Valtice, okr. Břeclav	1994,1994a 1996	SK	No	E,R	1,810	
	Vranov nad Dyjí okr. Znojmo	1994	Z	St	E	0,170	*
městské aglomerace	Brno-Dornych Hlučín,okr.Opava	2002 1994,2000	Sk Hr,Př,Z, SK	No St,No	R R,E	0,020 1,720	*
	Karviná	1999	Př,Hr	St	E,R	0,116	**
	Nový Jičín.	1995	Hr,Př,SK	St	M,E	0,400	*
	Ostrava	2000	Sk,Z	No	R,E	0,320	**
	Praha-Staré Město	2002	Z	No	R	0,087	**
	Pouzďřany, okr. Břeclav	2003	Sk	No	E,R	0,040	
	Sezimovo Ústí okr.Tábor	1995	SO,SS	St	E,M	0,500	**
	Tábor-náměstí	1996,1996a	Z,Sk,	St	R	0,483	*
	Tábor-Svatošova ul.	2002	SK	St,No	R	0,022	*
	Tábor-Tržní nám.	2002	Z,Sk	St,No	R,E	0,430	*
	Uherské Hradiště -Mariánské nám.	1996	Z	St	R,E	0,060	
	-Františkánská ul.	1997	Z,Sk	St,No	R,E	0,050	**
	Záhornice, okr.	2002	CH	St,No	R	0,100	
	Rychnov nad Kněžnou						
	Znojmo-Louka	2003	Z	ST,No	R,E	0,057	*
sakrální stavby (kostely, kláštery)	Bechyně-sv.Jiří. okr. Tábor	2001	Z,H	St	M,R,K	0,350	**
	Bohušov-sv.Martina okr.Bruntál	1999	Z,H	St,No	R	0,016	*
	Brno-sv.Josefa	1996	H	St,No	E,R		*
	-sv.Tomáše	1998	H	St,No	E,R	0,027	*
	-sv. Víta	1995	H	St,No	E,R		
	Hynčice- sv.Mikuláše,okr. Bruntál	1999	Z,H	St,No	R	0,020	
	Jaroměřice nad Rokytnou, okr. Znojmo	1998,2001	Sk,Z,H	No	E,R	0,210	

	Jakubov u Morav. Budějovic, okr. Třebíč	2001	Z	St	E,R	0,080	
	Město Albrechtice -P.Marie, okr. Bruntál	1999	Z,H	St,No	R	0,038	
	Olomouc- sv. Václava	1996,2003	Z,H	St	E,R	0,074	*
	Prostějov-Povýšení sv. Kříže	1994	Z,H	St,No	E	0,250	*
	Předklášteří, okr. Brno-venkov	2002	H	St	R	0,040	
	Přepychy- sv. Prokopa, okr. Rychnov nad Kněžnou	1999,2001 2002	CH, H	St	R	0,380	*
	Příbor-Narození P.Marie, okr. Nový Jičín	1999	Z,H	St,No	R	0,063	*
	Suffersheim (SRN) sv. Gunthilda	1997	Z,H	St	M,E,R	0,200	*
	Svitavy-Navštívení P.Marie	1994	Z,H	St,No	E	0,024	
	Šternberk- Zvěstování P.Marie okr. Olomouc	2000,2000a	Z,H	St	R,E	0,087	*
	Šumice-Narození P.Marie, okr. Uherské Hradiště	1996	Z,H	No	R	0,088	*
	Uherské Hradiště- sv. F.Xaverského	1998	Z	No	R	0,100	*
	Znojmo- sv. Mikuláše	1995	Z,H	St	E,R	0,030	
	-sv. Václava	1995	H	St	E	0,010	**
	Znojmo -sv. J.Křtitele	1998	Z,Sk	St	E,R	0,029	*
	-minoritský klášter	1995	Z	St	E	0,050	*
pohřebiště	Adamov-Býčí skála, okr. Blansko	1996	KV	Pr	R,E	0,04	
	Pohořelice, okr.	1994	H	No	M,E	0,30	*
	Somarrängen- Viksta	2003	H, SO	Pr	M,E	0,462	
	(Švédsko)	2001	Z,H	No	R,E	0,020	
	Žďár nad Sázavou						
výrobní objekty	Huta Szklanna (PL) Olomučany, okr. Blansko	2003 2002,2003	Vo Vo	Pr Pr	E E	0,6 0,37	*

Gunhildy v SRN, ověření pohřebiště z doby bronzové na trase dálnice u Viksty severně Upssaly, mezolické stanice lovců u severního polárního kruhu ve Vuollerimu (Švédsko), výrobní střediska v Huta Sklanna v Polsku atp.

Kromě všech těchto terénních aktivit spojených s uplatněním geofyziky, letecké prospekce, geologie apod. se oddělení v kooperaci s dalšími archeologickými pracovníky podílí i na publikování hlavních výsledků své práce. Za celé období jeho trvání bylo ve formě výzkumných zpráv, resp. posudků vypracováno a předáno jednotlivým archeologickým aj. institucím na 110 elaborátů o výše uvedené výzkumné činnosti. Některé závěry byly uveřejněny v různých sbornících a časopisech, a to u nás i v zahraničí. Jde řádově o 45 publikací, z toho 25

článků v ČR a 20 v zahraničí (Rakousko, SRN, Polsko, Anglie, Egypt, USA, Itálie, Slovensko).

Dále se naše oddělení aktivně podílelo a nadále podílí jak na přípravě a organizaci konferencí „Přírodovědecké metody v archeologii“, které se konají každoročně již od roku 1995 na různých místech Moravy (Šternberk, Kravsko u Znojma, Brno) a v letošním roce to bude i na Archeologickém ústavu SAV v Nitře, na redakci sborníku Ve službách archeologie (ve spolupráci s ArÚ SAV Nitra, MZM Brno, katedrou kulturní antropologie a Ústavem geologie PíF MU Brno, ČEGU KU Praha aj.), tak při výchově nových vědeckých pracovníků. Jeho činnost je mj. propojena i s pracovní náplní odborné skupiny ČAS pro přírodovědecké metody

v archeologii (Hašek, 1996, 1997; Hašek, Unger, 1998 až 2003).

Pracovní záběr, byť malého oddělení ústavu je poměrně značně rozsáhlý i přes určité omezené kapacity v důsledku jeho finančních možností a počtu stálých pracovníků.

Vladimír Hašek

Literatura:

- Belcredi, L., Hašek, V., 1999: Geophysical Survey and archaeological Investigation of the Deserted Medieval Village of Bystřec. Prz.A. 47, 167-180. Poznaň.
- Čermák, M., Hašek, V., Peška, J., Vrána, J., 2001: Geofyzikální prospekce a archeologický výzkum v kostele Zvěstování P. Marie ve Šternberku. Sborník „Ve službách archeologie II“, 11-24. Brno.
- Drobílková, P., Hašek, V., Hlobil, Z., Zapletal, J., Zatloukal, R., (v tisku): Výzkum na Malém dvorku u domu sv. Václava v Olomouci a jeho výsledky. Sborník „Ve službách archeologie V“. Brno.
- Hašek, V., 1996: Výroční zpráva o činnosti odborné skupiny ČAS „Přírodovědecké metody v archeologii za rok 1995“. Zprávy ČAS 1, 3-5. Praha.
- Hašek, V., 1997: Výroční zpráva o činnosti odborné skupiny ČAS „Přírodovědecké metody v archeologii za rok 1996“. Zprávy ČAS 1, 2-4. Praha.
- Hašek, V., Kalábek, M., Peška, J., (v tisku): Bisherige Ergebnisse der geophysikalischen Prospektion und der archäologischen Forschung in der Lokalität Horní Lán in Olmütz – Slavonín. Acta Archaeologica Carpathia.
- Hašek, V., Kovárník, J., 2000: Nové nálezy pravěkých příkopů na Moravě. PV AÚ Brno 41 (1999), 233-237.
- Hašek, V., Kovárník, J., 2001: Letecká a archeogeofyzikální prospekce na trase dálnice D 1 Vyškov – Hulín – Říkovice. Sborník Ve službách archeologie II, 71-85. Brno.
- Hašek, V., Kovárník, J., Ondra, K. (v tisku): Nové archeologické lokality dálnice D 1, stavby 0136 Říkovice – Přerov. Sborník Ve službách archeologie V. Brno.
- Hašek, V., Krajčíc, R., 2003: Přínos geofyzikální prospekce při archeologickém výzkumu Tržního náměstí v Táboře. Sborník Ve službách archeologie IV, 82-90. Brno.
- Hašek, V., Krajčíc, R., Nekuda, R., 2001: Geophysical Prospection and Archaeological Excavation of Deserted Medieval Settlements of 13.-15. Centuries in the Czech Republic. Archaeol. Prospection 8, 41-66., Bradford.
- Hašek, V., Krajčíc, R., Steeger, W., 1999: Archäologische Forschung und geophysikalische Prospektion auf der Oberen Burg Treuchtlingen, Stadt Treuchtlingen, Lkr. Wiessenburg – Günzenhausen. PV AÚ Brno 39, (1995-96), 482-495.
- Hašek, V., Krajčíc, R., Šindelář, J., (v tisku): Nové poznatky z geofyzikální prospekce a archeologického výzkumu tábořského hradu. Sborník k živ. jubileu D. Bialekové. SAV Nitra.
- Hašek, V., Měřínský, Z., Plaček, M., 1996: Archeogeofyzikální prospekce odstraněného hradu ve Valticích ve vztahu ke stavebně-historické analýze zámku. Castellologica Bohemica 5, 119-128.
- Hašek, V., Peška, J., Vítala, J., 2000: Geofyzikální prospekce a archeologický výzkum na trase rychlostní komunikace R 35 Křelov – Olomouc – Lipník nad Bečvou. PV AÚ Brno 41, (1999), 208-232.
- Hašek, V., Unger, J., 1998: Zpráva o činnosti OPS pro přírodovědecké metody v archeologii za rok 1997. Zprávy ČAS 54, 2-4.
- Hašek, V., Unger, J., 1999: Zpráva o činnosti OPS pro přírodovědecké metody v archeologii za rok 1998. Zprávy ČAS 56, 2-4.
- Hašek, V., Unger, J., 2000: Zpráva o činnosti OPS pro přírodovědecké metody v archeologii za rok 1999. Zprávy ČAS 58, 2-3.
- Hašek, V., Unger, J., 2001: Zpráva o činnosti OPS pro přírodovědecké metody v archeologii za rok 2000. Zprávy ČAS 60, 2-4.
- Hašek, V., Unger, J., 2002: Zpráva o činnosti OPS pro přírodovědecké metody v archeologii za rok 2001. Zprávy ČAS 62, 2-4.
- Hašek, V., Unger, J., 2003: Zpráva o činnosti OPS pro přírodovědecké metody v archeologii za rok 2002. Zprávy ČAS 64, 2-4.
- Hašek, V., Unger, J., 2003a: Geophysikalische Prospektion und Probegrabung eines unterirdischen Ganges in Přepychy. Bez. Rychnov nad Kněžnou. Der Erdstall 29, 70-75. Roding.
- Matějčková, A., Parma, D., 2002: Závěrečná zpráva o provedení ZAV – Hoštice 1, „Za Hanou“ 2002. MS ÚAPP Brno.
- Parma, D., 2002: Závěrečná zpráva o provedení ZAV – Topolany 2 „Díly za dědinou“ 2002. Dálnice D 1, stavba 0133 Vyškov – Mořice. MS ÚAPP Brno.
- Parma, D., 2002a: Závěrečná zpráva o provedení ZAV – Ivanovice na Haně 3 „Padělky od Medlovic“ 2002. Dálnice D 1, stavba 0133 Vyškov – Mořice. MS ÚAPP Brno.
- Parma, D., 2002b: Závěrečná zpráva o provedení ZAV – Ivanovice na Haně 3/2 „Padělky za cihelnou“. Dálnice D 1, stavba 0133 Vyškov – Mořice. MS ÚAPP Brno.
- Šmíd, M., 2002: Parma, D. (2002): Závěrečná zpráva o provedení ZAV – Tištin 6 „Díly od Těšic“ 2002. Dálnice D 1, stavba 0133 Vyškov – Mořice. MS ÚAPP Brno.

Dzeravá skala: Early Upper Paleolithic in the Middle Danube Region.

A Slovak-Polish-Czech collaborative project, 2002

This project concentrated on the revision of the sedimentary sequence in one of the important caves of the Middle Danube region. Dzeravá skala near Plavecký Mikuláš, West Slovakia. The project was sponsored by the Leakey Foundation, and the excavation was directed by E. Kaminská (Slovak Academy of Sciences, Nitra), J.K. Kozłowski (Jagiellonian University, Cracovie), and J. Svoboda (Academy of Sciences of the Czech Republic, Brno), and assisted by several specialists from specialised institutions, such as the Slovak National Museum, Bratislava, at the first place. The purpose was to check vertical stratigraphy of the earlier excavators, Hillebrand and Prošek.

The cave was excavated from July 1 to August 31, 2002. We cleaned F. Prošek's last section from the 1950's in the right (northern) part of the cave, and opened two trenches, PPI and PP2, both measuring 2 x 2 m in size, separated by a 1 m

control block. The sediments were completely dry sieved and partially floated. All artifacts and animal bones were piece plotted three-dimensionally.

The Holocene was represented by a dense Neolithic occupation sequence underlain by a thin travertine interlayer. The Upper Pleistocene sequence included a Late Glacial loess and a thick complex of clays of varying coloration and content of rubble below. Evidence of repeated but rather episodic human visits throughout the Upper Paleolithic, alternating with periods of cave-bear occupations, was recorded. Samples were taken for additional studies of sedimentology, geochemistry, pedology, paleobotany, radiometric dating, etc. The first series of C14 dates obtained is in agreement with the earlier typological clas-

sifications by Hillebrand and Prošek: the Szeletian/Aurignacian and the Gravettian.

A complex biostratigraphical and archaeological evaluation of the Dzeravá skala sequence, in the context of additional datings, is in preparation.

Jiří A. Svoboda

Reference:

Farkaš, Z. – Kaminská, L. – Kozłowski, J. K. – Svoboda, J., in AVANS 2002, in press.

